

TEHETSÉG

A Magyar Tehetséggondozó Társaság kiadványa

A tartalomból:

*„Mindent tudjon a szülő a gyerekéről az iskola pedig a szülőről a szűkebb és tágabb családról.
A család része legyen az iskolának.”*

(Agárdiné Burger Angéla: Holisztikus pedagógia és szülői transzfer)

*„Ranschburg Pál és más szerzők a kiegészítő iskola debilis tanulóit a „gyengetehetségűek” kategóriába sorolták.”
(Bánfai József: Elemzések XX. századi tehetségvédelmünk történetének első két korszakáról, I. rész)*

*„Egyedi hangzású, harmóniagazdag, kulturált zenéjük a nyugodt gondtalanság élményét adta
a rendszer korlátai között szorongó ifjúságnak.”*

(Czapp József: Kossuth-díjat Török Ádámnak!)

*„Annak tudatában, hogy a nevelésben a leghatékonyabb módszer a személyes példamutatás,
ezért szemléleti-módszertani segítséget igyekszünk adni a családoknak abban,
hogyan gazdagíthatják, mélyíthetik a gyermek és természeti-társadalmi környezetük kapcsolatát,
hogyan erősíthetik a pozitív attitűdöket.”*

(Vasváry Zoltánné: „Míg megnövök” Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány
a kisiskolások képességfejlesztéséért)

30 éve

jelent meg Kulik J.A. és Kulik C.C. tanulmánya a tehetség gondozásban gyorsításnak nevezett ismeretelsajátító módszerről, annak személyiségre gyakorolt hatásairól. A gyorsítás lényege, hogy a programban részt vevő diákokkal a részt nem vevőkhöz képest azonos időtartam alatt több ismeretet közölnek, gyorsabb iramban halad előre tanulmányaiban.

A tanulmányi előrehaladást többféle gyorsítási módszerrel lehet elérni. Így egyidejű feltételezés (a középiskolák és az egyetemek lehetővé teszik a diákok számára, hogy egyszerre felvételizzenek a középiskolába és az egyetem főiskolai karára, ahol pontokat kapnak, ha elvégzik a kurzust, amit a középiskola elvégzése után a felvételinél figyelembe vesznek); levelező kurzusok (a főiskolai karra felvételt nyert középiskolába járó diákok postán kapnak feladatokat, ha sikerrel oldják meg, szóban vizsgálhatnak az egyetemi oktatónál); speciális osztályok és iskolák (ahol a számukra összeállított tanterv alapján a szokásosnál több tanegységet végezhetnek); vizsgák útján történő pontszerzés (itt vagy a középiskolák szervezik a vizsgát és a következő osztályba léptetést; vagy a főiskola szervezi a kurzusra való besorolást, illetve egy program szerint 15féle területen szerezhetnek a diákok pontokat vizsga keretében).

Néhány évtizede még a gyorsítás a legelterjedtebb eljárás volt a tehetség gondozásban. Voltak akik azt vélelmezték, hogy ez az eljárás károsan hat a tanulók társas fejlődésére. A két szerző szerint arra nincs egyértelmű válasz, hogy a gyorsítás milyen hatásokat gyakorol a szociális-és emocionális fejlődésre. Arra azonban van kísérleti eredmény, hogy tanulmányi szempontból valóban hasznos-e a gyorsítás. Összesen 26, alaposan ellenőrzött kutatási eredmények elemzése azt bizonyította, hogy azonos életkor és intelligenciaszint mellett, a gyorsításban részesült diákok vizsgatelménye majdnem egy teljes jeggyel felülmúlta a gyorsításban nem részesült diákok vizsgatelményét. Írásukkal hozzájárultak ahhoz, hogy eloszlott a félelem a gyorsítással kapcsolatos eljárások esetében és újból elfogadottá vált ez a módszer.

Tehetség építők ne feledjétek: szilárd alap kell a magas toronyhoz!

Forrás: Tehetségkalauz, Kossuth Egyetemi Kiadó, 1996. Fordította, szerkesztette: Dr. Tóth László

Magyar Tehetséggondozó Társaság

Balogh László
elnök

www.mateh.hu

Aktuális

A Magyar Tehetséggondozó Társaság Elnöksége és Választmánya ülést tartott 2014. március 12-én - ugyanazon napirendi pontokat tárgyalva. Ezek között kiemelkedő volt „A MTT gazdálkodása és ügyiratkezelése (a 2012. és 2013. években) külső ellenőrzésének tapasztalatai”. Tóth Tamás, a Felügyelő Bizottság elnöke írásos előterjesztésében a Választmány elé tárta, hogy a külső szakértő mindent rendben levőnek talált ezeken a területen. Az előterjesztést a Választmány egyhangúlag fogadta el. Ugyancsak fontos napirend volt a MTT 2013. évi részletes gazdálkodási beszámolója Szénási Istvánné titkár előterjesztésében, a Választmány ezt is egyhangúlag fogadta el.

Immár második éve folyamatosan napirendre kerül ezeken a vezetői üléseken a szeptemberi jubileumi konferencia aktuális szervezési tennivalóinak áttekintése, Sarka Ferencnek, a Szervezőbizottság elnökének előterjesztésében. Ezen belül most fontos kérdésként szerepeltek a következők: a Tehetség Almanach II. kiadásának helyzete, a jubileumi konferencia programja, különös tekintettel a szekcióülések tervezetére. Véglegessé vált a Debrecenben tartandó konferencia időpontja, amelyhez kapcsolódóan Közgyűlést is szervezünk, időpontja: 2014. szeptember 19–20.

A konferencia végleges programja előreláthatólag június végére készül el, azt követően kerül fel a MTT-Honlapra a jelentkezési lappal együtt. Kérjük a tagságot, attól kezdve figyeljék a Honlapot, s minél nagyobb számban jelentkezzenek az ünnepi rendezvényre. Mivel a szeptemberi Közgyűlésen tisztújítás is következik, ezért a Választmány Jelölő Bizottságot állított fel az előkészületek elvégzésére.

A Bizottság összetétele a területi elveket figyelembe véve: Gönczi Sándor elnökletével dr. Bodnár Gabriella, dr. Borosné Jakab Edit és Kőrösi Tibor végzik a választás előkészítését.

Amint arról részletes beszámolót olvashatnak a MTT-Honlapon és a Tehetség folyóirat 2014./2. számában, sikeres konferenciát, szakmai vitafórumot tartottunk 2014. március 28-29-én Tiszavasváriban. A Tiszavasvári Általános Iskola, a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet-Magyarországi Tagozata, és a Debreceni Egyetem Pedagógiai – Pszichológiai Tanszéke által közösen szervezett „ECHA - Diplomások Műhelye” Kelet-Magyarországi Tehetségfejlesztő Konferencia címen került megrendezésre. A kétnapos rendezvénynek összesen 300 meghívott vendég lehetett aktív résztvevője.

A Magyar Tehetséggondozó Társaság Közgyűlést tart, amelyre tisztelettel hívja tagjait ezúton is. Időpont: 2014. május 21. (szerda), 16 órai kezdettel. Helyszín: XI. KERÜLETI PEDAGÓGIAI INTÉZET, BUDAPEST, XI. Erőmű u. 4. Napirend: A MTT közhasznúsági társaság iránti kérelmének megtárgyalása. Előzmény: rendelet írja elő, hogy minden közhasznúsági besorolással bíró szervezetnek 2014. május 31-ig újból kérvényezni kell e minősítést. A meghívó olvasható a MTT-Honlapon, s postázni fogjuk a tagságnak a Tehetség folyóirat 2014./ 1. számával együtt. **Dr. Balogh László**

Mindenki tudja, hogy bizonyos dolgokat nem lehet megvalósítani, mígnem jön valaki, aki erről nem tud, és megvalósítja. (A. Einstein)

Holisztikus pedagógia és szülői transzfer

Agárdiné Burger Angéla

Iskolánk névadója a népiskolai oktatás mindenese, Gönczy Pál. Dr Kronstein Gábor (†) a Tehetség szaklap

1997. évi 4. számában írt összefoglalót munkájáról. Cikkét azzal kezdi: „A feladat általában megtalálja emberét.” Majd így folytatja: „A múlt század polgárosító reformereinek személyében három nemzedéken át az volt a legnagyobb feladat, hogy a népet – a falusi és a városi kiségzisztenciákat, de bizonyos fókig a nincsteleneket is – besegítse a nemzet közösségébe. Ehhez a politikus az alkotmány, a nemzetgazda a szabad munka és az anyagi gyarapodás, a humán értelmiségi pedig a műveltség sáncaiba törekedett beemelni a korábban kisémmizetteket. Eötvös példázza, hogyan egyesül egy személyben író, politikus és államszervező. Trefort arra példa, hogyan olvad össze egy élet teljesítményében a közigazda, a politikus, a publicista, valamint az állam és a társadalomszervező munkássága. A harmadik személy Gönczy Pál (1817 – 1892), aki Fellenberg hofwyli iskolájában és mintagazdaságában képezte ki magát, majd hazatért megszervezni Zeleméren az első hazai Wehrli-féle nevelőintézetet. Ott jórészt elhagyott, de mindenképpen szegény gyermekeket neveltek, oktattak emberségre, elemi tudásra, egynémely olyan szakmai képzettségre, amely a gazdának vagy iparosebernek hasznára lehetett. Ez egy munkaiskola volt. Akik itt tanítottak, hitték, hogy az ember eredően jó, az ember érték, s mindenképpen szunnyad valamire tehetség, amelyet tevékenykedtetés és példa

által való mintakövetés szabadíthat fel. Osztályon felüli szakmai minde-nes volt. Eötvös megalkotta a népiskolai törvényt; körvonalazta, milyen legyen a polgári iskola, az elemi és a középszintű szakoktatás, valamint a nők iskolázása. Gönczy minisztere oldalán (mint államtitkár) mindezt kivitelezte. Szervezett. Írt és összeállított népiskolai tankönyveket, iskolaépület-terveket, tantervi utasításokat és vezérkönyveket. Vezető szerepe volt az írva olvasható tanítási módszer kidolgozásában. Ezzel kapcsolatban taneszközöket is tervezett. Korszerű felfogású könyvet írt: hogyan kell biztosítani az iskolás gyermekek testi és lelki egészségét. Sokat tett a pedagógusokért. Szakszerű alapokra helyezte a pedagógusok képzését és továbbképzését, megemelte a néptanítók fizetését. A tanítói nyugdíjtörvény megalkotásában érdeme Trefortéval egyenértékű. Gönczy kiváló szakíró is volt. Svájci mestereitől magyarított műveket. Számos átültetése közül egy elfeledett munka a tehetséggondozásról szól. Életműve sok tehetség kibontakozását könnyítette meg.”

A Zelemértől néhány kilométerre lévő Felső-Józsai iskola 1994 óta viseli a reformer pedagógus nevével – okkal. A ma iskolájának pedagógusai azonosulni tudtak azokkal a nevelési elvekkel, értékekkel, amelyekkel Gönczy Pál iskolát alapított. Arra vállalkozott, hogy a névvel kapott örökséget megőrzi, a kor igényeinek megfelelően tovább fejleszti. Gönczy munkaiskolája visszaköszön a gyakorlati életre nevelésben, a gazdálkodói, vállalkozói ismeretek fejlesztésében, a tanulók iskola önkiszolgáló tevékenységében való részvételében. Mindezt ma is munkaiskola programnak hívjuk. A

gyakorlókertben a korszerű, és a népi hagyományokat egyaránt megismertető mezőgazdasági ismeretek, a háztartástan programjai hozzásegítik tanulóinkat, rajtuk keresztül családjaikat, hogy vállalják az ön-ellátó háztartások kialakítását, működtetését. A Munkaiskola nevet viseli a Gönczys diákok esélyeit növelő, támogató alapítványt is. Gönczy Pál tevékenykedtetés és példa által való mintakövetésről, mint módszerről beszél. Ma ezt a cselekedve tanulás, az élménypedagógia megvalósításával követjük. Névadónk kiemelten fontosnak tartotta a testi és lelki egészség biztosítását, a test-edzést. A mai Gönczy holisztikus szemléletet követ. A nevelés folyamatát, és vele a gyerekeket testi, lelki, szellemi és szociális egységben kezeli. Sokat tesz a tanulók egészséges életmódjának biztosításáért. Gönczy Pál gondolt a pedagógusokra, a képzésükre is. Innovatív szemléletű nevelőtestületünk folyamatosan képzésként magát. A szakmai-elméleti képzések teljesítése mellett sok év óta szervez valamely népi kézművesség megismerését szolgáló kurzusokat (szalmafonás, üveg-festés, textilmunkák, faművesség) alkotó munkával. Az ember eredően jó, az ember érték, s mindenképpen szunnyad valamire tehetség benne – mondta Gönczy Pál. A Gönczy Tehetségpont éppen arra hivatott, hogy minél több gyermekben találja meg a szunnyadó tehetséget, és segítse kibontakozását. Ha ma élne alkotó elődünk, reméljük, jó érzéssel töltené el, hogy újító gondolatai másfél évszázad elteltével is tovább élnek.

Írásomban a fenti alapokon indult iskolateremtésnek egy olyan útját szeretném felvillantani, ahol az innovatív pedagógusok a támo-

gató, együttműködő szülői körrel, fenntartói támogatással közösen önfejlesztő módon jutottak el a mai komplex tehetséggondozásig, a tehetségbarát iskolai környezet kialakításáig. Az időszámítás kezdete 1992., amikor a rendszerváltozást, és egy akkori igazgató-váltást követően újrafogalmazódnak az iskolákkal így a mi iskolánkkal szembeni szülői elvárások. Versenyhelyzet alakul ki az iskolák között. A legnagyobb kihívás az volt, hogy ezt a lépéskényszert hogyan lehet lépéselőnyre változtatni. Az első lépés a pedagógusokkal kezdődött. Nagy horderejű innovációt indítottunk el a szervezet, a pedagógia- és tartalom fejlesztés terén. Sor került egy egységes holisztikus szemlélet megalapozására, amelyen értettünk egy olyan nevelést, fejlesztést és oktatást, amely az embert a maga teljességében kezeli. A szülői transzfer alatt pedig a szülő és a gyerek közös tevékenységét értjük, amely az iskolából indul, folytatódik a szülői háznál és visszacsatol vagy az iskolába vagy a gyakorlatba vagy a szülői házhoz, a mindennapi életbe. Mindent tudjon a szülő a gyerekéről az iskola pedig a szülőről a szűkebb és tágabb családról. A család része legyen az iskolának. Az első nehézsé-

Intenzív humán erőforrás fejlesztésbe kezdtünk. Új módszereket és új tartalmakat vezettünk be a nevelő - oktató munkába: (Iskolaotthonos rendszer. Hon - és népmeseret. Néptánc és lovaglás a testnevelésben. Angol, német nyelv váltja az orosz. Idegennyelv oktatás első osztálytól. Gazdálkodási alapismeretek oktatásának bevezetése a Rózsavölgyi Gyermekkertben. Az iskolát támogató civil szervezetek létrehozása: Felsőjózsi 4H Klub, Munkaiskola

alaptívány.) A következő lépés volt a szülőkkel, pedagógusokkal közös cél- és értékrendszer kialakítása, elfogadtatása, a környezet átalakítása a szülőkkel a gyerekek az ő közös nevelésük érdekében. (A kölcsönös

egyeztetése. Tanulást támogató értékrendjük erősítése, együttgondolkodás. Elvárásaik folyamatos megismerése, összedolgozása, a lehetőségek határain belül való megvalósítása. A kapcsolattartás formáinak folyamatos bővítése, képviselői fórumaik működésének segítése.) A szülők, pedagógusok együttműködésével így változott meg iskolánk környezete:

gek után kezdett kialakulni, formálódni az iskola arculata. Átalakultak munkaközösségeink. 12 munkaközösség kezdte meg munkáját.

elkötelezettségen, megelégedettségen alapuló kapcsolat működtetése a szülők és pedagógusok között. Közös problémátudat, a vélemények

A szakmailag megújult, innovatív nevelőtestület a szülők, a fenntartó együttműködését és támogatását bírva szárnyakat kapott a munkájában. Az iskola tehetséggondozó tevékenysége több területen megelőzi a törvényi előírásokat. A fejlesztő munka főbb mérföldkövei: 2005 Ökoiskola, 2007 Regionális Ökológiai Oktatóközpont széleskörű hálózati együttműködésekkel. 2009 Regisztrált Tehetségpont. 2010 Akkreditált Kiváló Tehetségpont saját fejlesztésű komplex tehetséggondozó programokkal. 2011 előminősített referenciainstítúción minősített jó gyakorlatokkal. 2011 Gönczy Tehetségsegítő Tanács alakítása a tehetségbarát társadalomért. 2012 Örökös Ökoiskola cím elnyerése. 2013

Mentor Tehetségsegítő Tanács cím. 2013 OFI-val közös munka: Iskolák kutató-fejlesztő tevékenysége nevelési-oktatási programok fejlesztésében a természettudományos nevelés és a gyakorlati életre nevelés terén.

„Szórd szét kincseid, a gazdagság legyél te magad.” a Gönczy Tehetségpont hitvallása. A hálózati együttműködések folyamatos fejlesztése nem „csupán” a tehetségpontunkra, tehetségsegítő tanácsunkra, szakmai partnerereinkre vonatkozik, hanem mindenekelőtt

a szülőkre, a családok hálózataira, a helyi társadalmi környezetre, amelyben a tanuló az iskolában elkezdett programokat „hazaviszi”, folytatja, így az iskola kifejti azt a transzfer-hatást, amellyel a gyermekeken keresztül valósítja meg a tudás-átadást, és egyben olyan biztos támaszra talál bennük, mely segít kiteljesíteni eredményes munkáját.

A „kívül-belül jó iskola” modelljében újra fontos szerepe van a szülőknek. Ennek érdekében szélesre nyitjuk előttük az iskola ka-

puit.(A nyílt napokon, bemutató foglalkozásokon. Szülői értekezleteken, fogadóórákon, fórumokon. Közös, szelektív hulladékgyűjtésen. Iskolai nagyrendezvényeken.)

Az együttműködés, tudás-átadás új színterei, amelyben a szülők is az intézményi tehetségsegítés, gondozás aktív részesei. A tehetséges gyerek, szülője, pedagógusa közös interaktív foglalkozásokon vesz részt. (Láthatatlan világ. Gazdálkodás falun. Gazdagító programpárok szülői részvétellel. Saját fejlesztésű komplex tehetséggondozó programok lazító programjaiban való részvétel közös főzéssel egybekötve. Műhelyfoglalkozásokon való részvétel.(Közös kézműves programok a gyerekekkel. Adventi koszorúkészítés.) Generációkat átívelő közös hagyományörző programok. (Metzés, Kolbásztöltés, Fajtamentő tündérvételek létrehozása.)

A célunk, hogy az iskolai tehetséggondozás zökkenőmentesen folytatódjon a családi tehetségsegítésben, a család értékei tükröződjének az iskolában, az iskola értékrendjét vigye tovább a gyerek a családba. A pedagógusok holisztikus szemléletének kiterjesztése a szülőkre, törekvés a kölcsönös megelégedésre, a harmonikus együttműködésre. Gönczy Pálnak egy – az általa alapított iskolában tanító pedagógus unokájának- kézzel írt leveléből származó megszívlelendő üzenet akár a jövőbe mutató utunk is lehet: „Légy, és legyetek kitaratók, hűek s hálásak ez iskolához, mely már az ifjúkor nehéz évein áthatoló s erősen áll s nektek és az utána-tok következőknek biztos menedékül szolgál a neveltség és a tudomány megszerzésére.”

A szerző a Magyar Tehetséggondozó Társaság tagja, a Debreceni Gönczy Pál Általános Iskola intézményvezetője, biológia-földrajz szakos középiskolai tanár

Elemzések XX. századi tehetségvédelmünk történetének első két korszakáról I. rész

Bánfai József

Jelen írás szerves folytatása „Tehetségvédelmünk 20. századi történetének fő problémái című sorozatom első két részének (Tehetség 2013/3., 2014/1.), illetve az MTT 2014. évi Almanachjában megjelent tanulmányomnak. Ezekben az *évszámokra alapozott korszakbeosztások* hátrányaira mutattam rá, felsoroltam az ismert történeti összefoglalókban szereplő neveket, adatokat, tényeket, illetve egy terjedelmes listát közöltem mindarról, ami – szerintem – kimaradt ezekből.

A téma feldolgozásának elveiről és céljairól

A téma feldolgozása során lemondtam arról, hogy az ismert összességeket felhasználva újat készítek, a szükséges kiegészítések, pontosítások, esetenként cáfolatok beiktatásával. Ehelyett az általam legfontosabbnak ítélt elemek sokoldalú feldolgozásával próbálom bemutatni a téma roppant változatos (pedagógiai, pszichológiai, iskolarendszerei, szociológiai, politikai) összefüggéseit. Ezek az elemzések döntő többségében a tehetség, az oktatás és a társadalom kapcsolataira vonatkoznak, és legfeljebb csak érintik a különböző speciális tehetségek kérdéseit. Elemzéseim fő elvei a *történetiség* és a *konkrétság*. Az előző részben bemutatott, időben egymáshoz közeli példák összehasonlításából (Porcsalmy Zoltán 1928-as könyve és az 1935-ben indult *sárospataki tehetségkutatás*) már kitűnt, hogy a tehetségvédelem fogalma teljesen más stratégiákat („nevelés” illetve „mentés”) jelentett attól függően, a középiskolákba már bekerült tanulókról volt-e szó, vagy a megfelelőnek látszó kiválogatásá-

ról. Az ilyen különbségtételek melőzése a történeti összefoglalókban megengedhetetlen, amennyiben egy korszak tehetségvédelmét a nem a „tehetségre” hivatkozó legkülönbözőbb elképzelések „egy kalap alá vételével”, hanem érdemi elemzések útján próbáljuk megismerni.

A tehetségvédelem – mai felfogásunk szerint

Ha a hazai tehetségvédelem XX. századi történetének 1979 előtti részét (a Harsányi István féle felosztás szerint az *első* és *második korszakot*) mai felfogásunk alapján szeretnénk vizsgálni, megfelelő összehasonlítási szempontokra van szükségünk. Óvakodnunk kell attól, nehogy a történelmietlen szemlélet hibájába essünk. Nem szabad a régebbi korokon olyasmit számon kérnünk, amit még nem ismertek, vagy – legalább elvileg - nem tudtak volna megvalósítani. Vázolnám a fontosabb követelményeknek egy három szempontból álló rendszerét, melyeknek való egyidejű megfelelés esetén a *mai értelemben vett* tehetségvédelemről beszélhetünk. *Társadalmi követelmények*: a különböző iskolatípusokban, illetve iskolafokozatokban tanulók azonos kezelése, a származási, nemi, vallási, etnikai, lakóhely szerinti különbségtétel és a politikai diszkrimináció melőzése. (Elvileg egyenlő esély arra, hogy mindenki bekerülhessen a potenciális tehetség-jelöltek közé.) *Tudományos követelmények*: magas kritériumokat tartalmazó tehetségfogalom, megfelelő differenciálpszichológiai eszközök és módszerek alkalmazása a tehetségesség megállapításában és az esetleges kiválasztásban. (Egy szűkebb közösség

szintje fölé emelkedés önmagában nem lehet a tehetség mércéje. A tehetség megállapítása nem alapulhat pusztán a tanulmányi eredményeken és más iskolai teljesítményeken, illetve szubjektív összehasonlításokon és megítéléseken.) Kedvező prognózis a tanuló várható fejlődéséről. *Pedagógiai követelmény*: sajátos, a többi tanulókéttől (részben vagy egészében) eltérő programon alapuló oktatás-nevelés (akár hagyományos iskolai keretek között, akár más szervezeti formákban).

Mint az új *Almanachban* közölt tanulmányomból kiderül, az adott korszakban több (papíron maradt) tervzet is létezett a tanulók értelmi képességeinek – különböző életkorokban végrehajtandó – vizsgálatára. (Jelentek meg ilyen célú rendeletek is.) Éltes Mátyásnak az intelligencia-tesztekkel kapcsolatos munkássága mellett jelentős eredmények születettek számos további vizsgálati módszer kipróbálása, adaptálása és standardizálása terén, valamint az értelem és a tehetség elméletének megalapozásában, továbbfejlesztésében (Cser János, harkai Schiller Pál, *Somogyi József*, *Boda István*, *Porcsalmy Zoltán*.) *Baranyai* Erzsébet a differenciált oktatás és a tehetségesek külön tananyagának kérdéseit is kidolgozta. A tehetségvédelem mai értelmezésének megfelelő elméleti alapok és módszerek tehát (legalább is az 1930-as évektől) *rendelkezésre álltak*, viszont a gyakorlatban megvalósult megoldások egyike sem felelt meg egyidejűleg a három fenti követelménynek. Így a jelzett korszakra vonatkoztatva a tehetségvédelem fogalmát csak a mainál szűkebb értelemben használhatjuk.

A fő ok a kiválaszthatók körének erőteljes, előzetes leszűkítése volt. A tehetség-értelmezések nem feleltek meg a tudományosság követelményeinek, máskor egy nem konkretizált, szűk tehetségprofilhoz („faluvezető”) próbáltak megfelelő jelölteket keresni. („A „gombhoz a kabátot” tipikus esete.) Még az esetenként több-kevesebb pszichológiai módszert is felhasználó szelekciót sem követte a tehetségesek speciális oktatását-nevelését célzó eljárások, szervezeti megoldások alkalmazása: a kiválasztottak a szokásos iskolai keretek között tanulhattak.

A problémakör első megközelítésben

Ebben a részben a *téma határainak* megállapításával, a tehetség-fogalomnak a korszakban jellemző értelmezéseivel, illetve a határterületi kérdések felsorolásával foglalkozom. A tehetségvédelem történetét még akkor sem helyes a *tehetséges tanulók* problémájának történetével (felismerés, kiválasztás, nevelés) azonosítani, ha az egyébként nyilvánvaló történelmi, politikai, szociológiai összefüggéseket az „első körben” mellőzve, az elemzéseket itt és most az *oktatással* kapcsolatos kérdésekre és azok tudományos megalapozására korlátozzuk. A jelzett azonosítás már az első lépésben a vizsgált téma leszűkítéséhez, fontos kérdések és szempontok figyelmen kívül hagyásához vezethet.

Véleményem szerint a tehetségvédelem történetét a *tágan értelmezett tehetség problematikáján belül* szükséges tárgyalni, mely megközelítés mindenkor a tanulók egy jól meghatározható részének *valamennyi tagját* érinti, beleértve ebbe a pozitív és a negatív hatásokat egyaránt. (E mondat kifejtését a következő rész tartalmazza.)

A téma vizsgálatához, a korabeli szakirodalom kiválasztásához és tanulmányozásához szükséges egyrészt a *maitól eltérő szóhasználat*

ismerete, másrészt a tehetség-problémával összefüggő területek minél szélesebb körű feltérképezése.

A problémakör határainak az indokoltnál szűkebb meghúzásához vezethet a régi és a mai *terminológia különbségeinek* figyelmen kívül hagyása. A XX. század elejének szakirodalmából kitűnik, hogy a tehetség fogalmát nem csak a valamilyen szempontból *kiemelkedőkre* alkalmazták, hanem sokkal *szélesebb körben* is: az enyhe fokú értelmi fogyatékoságtól a legmagasabb szellemi képességekig, a zsenialitásig. *Ranschburg* Pál és más szerzők a kiegészítő iskola debilis tanulóit a „*gyengetehetségűek*” kategóriába sorolták. Nyilvánvaló, hogy ilyen értelemben tehetség-probléma körébe tartozott egy szerény képességű gyermek számára a megfelelő iskola megtalálása. (Így „kerültek képbe” az intelligencia-tesztek.) A Binet-Simon teszt eredeti célja a *normál tehetség* meghatározása volt. A későbbi fejlemények, nevezetesen az intelligencia-kor fogalmának bevezetése és összekapcsolása a tehetség fogalmával, sok zavart is okozott. Az egyébként zseniálisnak mondható módszer hibáira Révész Géza már 1917-ben felhívta a figyelmet. Itt most csak egy problémát emelnék ki: az életkor átlagánál magasabb intelligencia, mint sokféle okra visszavezethető *fejlődési tény* összekeverése az egyes gyermekek intelligenciájának *minőségi különbségeivel*. Az *átlagos* képességekkel és intelligenciával rendelkező emberek sokaságának jelölésére a *közepes tehetségűek* vagy *középtehetségűek* kifejezést használták. A korszak irodalmában gyakori a *tehetség* és a *képesség* fogalmak teljesen *azonos értelemben* történő használata, az értelem, értelmesség helyett gyakran az „*értelmiség*” szót használták

Ennél is fontosabb probléma a vizsgált időszakban az *egységes tudományos terminológia hiánya*. *Porcsalmy* Zoltán „A tudo-

mányos tehetség és középiskolai felismerése” című munkájában még 1928-ban is azt volt kénytelen megállapítani, hogy a vitatkozók a tehetségesség fogalmát nem ugyanazon jól definiált jelentés szerint értelmezik.” A szerző ebből csak azt a középiskola számára fontos összefüggést emelte ki, hogy emiatt a tehetség különben sem tökéletesen biztos *diagnózis*a egészen *bizonytalan*ná válik. Az 1933-34-ben megjelent Magyar Pedagógiai Lexikon szócikkeiből is kitűnik az általánosan elfogadott tehetség-fogalom hiánya. Ugyanez mondható el az intelligencia definíciójára, összetevőire vonatkozó elméletekről is, amiből egyenesen következik az intelligencia és a tehetség viszonyának tisztázatlansága. Változó az is, milyen külföldi példákat soroltak a *tehetségesek* iskolája körébe. (Gyakran csak az *egyéni nevelés* különböző rendszereiről, illetve azokon belül a legjobb tanulók elkülönítéséről volt szó.) Annyi bizonyos: a tehetséghez kapcsolódó pedagógiai és pszichológiai irodalom feldolgozása a kapcsolódó témák sokféleségének áttekintését igényli. Ilyenek többek közt az intelligencia, az értelem, az értelmi képességek és a tehetség fogalma, mindezek vizsgálata, figyelem, érdeklődés, az egyes gondolkodási műveletek és ezek viszonya, az ambíciók, a tanulásra és továbbtanulásra való alkalmasság, pályaválasztási vizsgálatok, erkölcsi és akarati tényezők, az iskolai siker és az „*életsiker*” kapcsolata stb.. A zsenik, „nagy emberek”, csodagyerekek, speciális tehetségek (talentumok) problematikája, az alkotással és az öröklődéssel kapcsolatos összefüggések szintén gyakran fordulnak elő a korabeli irodalomban. Ez utóbbiak a nevelés és az iskola szerepének megítélésén keresztül kapcsolódhatnak a tehetség témájához. Egyes szerzők a jó iskolák és a kiváló nevelők hatását emelték ki, mások az intézményes nevelésben

a tehetségek kifejlődésének legnagyobb akadályát látták.

A problémakör tágabb értelmezésben

Egy fenti, éppen csak jelzett megállapítást bővebben kifejtve: a tehetségvédelem története része a szélesen értelmezett tehetség és háttérterületi kérdései problematikájának. Ennek középpontjában az oktatás kérdéseinek sajátos szempontú megközelítése áll, a társadalmi vonatkozások nagy része is ezeken keresztül érthető meg. Függetlenül a tehetséggel összefüggő, azzal rokon, vagy többé-kevésbé szinonimaként használt kifejezésektől, mindenkor az egyéni képességek, a tanulásra vagy továbbtanulásra való alkalmasság, az aktuális és potenciális teljesítmények szintjével és ezek megítélésével, fejlesztésével, értékesítésével kapcsolatos problémákról van szó. Porcsalmy Zoltán szerint tehetségesség kérdése az egyének szinte teljes életére óriási jelentőséggel bír. Először a beiskolázásnál, de jelentősége az elemi- és főként a középiskolázás alatt még tovább fokozódik. A tehetség adja a legfőbb támpontot a továbbtanuláshoz, illetve a pályaválasztáshoz, sorsdöntő a további pályafutásra, az egész életre nézve. A tehetségesek száma, tanulmányi eredményei és egyéb teljesítményei, továbbtanulási irányai és arányai az egyes osztályokban, iskolákban folyó oktatás színvonalának, minőségének fontos mutatói. A magas színvonal elérésének vagy megtartásának eszköze lehet a tanulók „tehetség” szerinti szelekciója az oktatás különböző szakaszaiban, esetleg az iskola tanulóállományának feljavítása „tehetségvizsgákon” felvett diákokkal.

A tehetségvédelem történetében nem csak egyes, tehetségesnek minősített tanulókról, vagy azok egy csoportjáról van szó - ez a szűk értelmezés. A tehetséggel kapcsolatos döntéseket meghozók (pl. ok-

tatásügyi vagy iskolai vezetők, a tehetségvizsgálatok lebonyolítói stb.) gyakorlatában ugyanis a problémák rendszerint egy nagyobb csoport egészéhez kapcsolódtak. Például: egy teljes, beiskolázandó korosztályhoz, egy adott iskolatípusba vagy konkrét intézménybe jelentkezők összességéhez, a már ott tanulók teljesítményéhez vagy továbbhaladásához, netán a középosztály „felfrissítésére” kiszemelt, 10-13 éves szegény falusi fiúk („tehetségvizsgások”) kisebb-nagyobb csoportjához. A döntés hatása – akár kedvezően, akár kedvezőtlenül - az érintettek mindegyikének sorsát befolyásolta. Nem csak az az érdekes, kiket, hogyan és miért nyilvánítottak tehetségesnek, hasonlóan fontos az is, kiket nem.

A képességek, a tehetség megítélése, az esetleg erre épülő (gyakran csak tervezett) szelekció negatív is lehetett. Az Éltés Mátyás által is javasolt, a beiskolázáskor elvégzendő intelligencia-vizsgálatok elsősorban a kisegítő iskolába utalásról (vagyis a „normál” iskolából való eltanácsolásról) döntöttek volna. Külföldi példák alapján ő és többen s mások is szorgalmazták az intelligencia (tehetség) szerint homogén osz-

tályok létrehozását. Egy lehetséges változat szerint a normális gyengék „segítő osztályokba” kerültek volna, a legjobbak a tehetségesek külön osztályába, emelt szintű tananyaggal. A hazai nevelés gyakorlatából ismerünk példát a középiskolai tanulásra való alkalmasság előzetes elbírálására, vagy a IV. középiskolai osztályt elvégzett tanulók „megrostatására” irányuló törekvésre, a továbbhaladás képességeik szerint történő korlátozásra. A gimnáziumok színvonalának javítására (a falusi tehetségmentéssel párhuzamosan) az „oda nem való” elemek („tehető tehetségtelenek”) eltávolítására folyamatos kampány folyt, meglehetősen szerény eredményekkel. Az egyetemi és főiskolai tanulók előzetes minőségi szelekcióját kívánta szolgálni az 1934-es középiskolai törvény soha végre nem hajtott intézkedése, az érettségi bizonyítványok felsőfokú tanulmányokra képesítő hatályának bevezetése. Boda István és munkacsoportja a jó tanulmányi átlagot el nem ért tanulók értelemvizsgálatára részletes tervezetet dolgozott ki, melynek változatos feladatai, szintjüket tekintve, jóval felülmúlták a szokásos intelligencia-tesztet. (Lásd: Tehetség 2012/1. és 2. szám.)

„A tehetség a legmagasabb, a legtágabb értelemben véve az élet ajándéka.”

Borisz Paszternak Nobel-díjas orosz író (1890-1960)

Rejtvény

A 2014/1. számunkban megjelent rejtvény megfejtése:

Napóleon

A szerencse ezúttal Farkasdi Ernőné budapesti olvasónknak kedvezett. Az Apáczai Kiadó könyvajándékát postán kapja meg.

„Arra rendeltelek titeket, hogy munkátokkal gyümölcsöt hozzatok: maradandó gyümölcsöt.” – mondta egy fiatalon keresztre feszített férfi, akinek neve két évezrede ismert, és míg ember lesz, nem felejtődik.

Nevét szerkesztőségünk e-mail címére várjuk. A nyertes az Apáczai Kiadó könyvajándékát kapja.

Kelet-magyarországi Tehetségfejlesztő Konferencia Tiszavasváriban

2014. március 28-29-én Tiszavasváriban, a Tiszavasvári Általános Iskola, a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet-Magyarországi Tagozata, és a Debreceni Egyetem Pedagógiai – Pszichológiai Tanszéke által közösen szervezett „ECHA - Diplomások Műhelye” Kelet-Magyarországi Tehetségfejlesztő Konferencia került megrendezésre. A kétnapos rendezvénynek összesen 300 meghívott vendég lehetett aktív résztvevője.

Az Európai Tehetségtanács (ECHA) örökös elnöke, Mönks professzor, és dr. Balogh László, a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke már 27-én ellátogatott a Tiszavasvári Általános Iskolába, így betekintést nyerhettek az ott folyó mindennapos munkába, találkozhattak a gyerekekkel, a tantestülettel.

A konferencia első napján dr. Vinnai Győző, a Szabolcs - Szatmár - Bereg Megyei Kormányhivatal kormány megbízottja köszöntötte a konferencia résztvevőit, majd a rendezvényt Nagy Kálmán a Magyar Tehetséggondozó Társaság Kelet - Magyarországi szekciójának elnöke nyitotta meg. A konferencia résztvevői a „Tanulás és a fejlődési szükségletek kapcsolata tehetséges tanulóknál” címmel Mönks professzortól hallhattak érdekes előadást. A magyarországi tehetséggondozás kiemelkedő képviselői, így Bajor Péter a MATEHETSZ (Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége) elnöke, dr. Polonkai Mária a Magyar Tehetséggondozó Társaság alelnöke, Kormos Dénes a Nemzeti Tehetség Program Koordinációs Fórumának tagja, Sarka Ferenc a Magyar Tehetséggondozó Társaság alelnöke tájékoztatták a résztvevőket a Tehetséghidak Program eredményeiről, a tehetségsegítő tanácsok szerepéről és pályázatairól a Nemzeti Tehetség Program megvalósításában, a tehetséggondozó fórumokról, elméletekről és gyakorlatokról. Ezek után interaktív módon betekintést nyerhettünk a szerzők – Dr. Balogh László, Bolló Csaba Já-

nos, dr. Dávid Imre, dr. Tóth László, Tóth Tamás – által „A pedagógusok, szülők együttműködése és a kollégiumok szerepe a tehetségfejlesztésben” című módszertani kézikönyvbe, melyet az előadások szünetében minden résztvevő megkapott.

A Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetének munkatársai, Harmatiné dr. Olajos Tímea docens, és dr. Mező Ferenc adjunktus az NTP-TSZK-M-MPA-12 azonosító számú „A tehetséggondozó szolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférést feltáró és azt célzó kutatás” című pályázat főbb eredményeiről is beszámolt a jelenlévőknek.

A konferencia első napjának rendezvényét dr. Czeizel Endre orvos-genetikus, a Magyar Tehetséggondozó Társaság örökös elnökének „Zeneszerzők, gének, csodák” című előadása zárta. A legnagyobb zeneszerzők, mint Bach, Beethoven, Mozart, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Dohnányi Ernő életútját elemezve tárta a közönsége elé: születhet-e az ember zseninek, és mennyiben befolyásolják a külső körülmények a tehetség alakulásának sorsát?

Az előadások között a Tiszavasvári Általános Iskola tehetséges tanulói mutatkoztak be.

A konferencia második napján a Tiszavasvári Általános Iskola tehetséggondozó munkájába kaptak betekintést az érdeklődők. Kocsis Sándor, a KLIK Tiszavasvári Tankerület igazgatója rövid köszöntője után Halász László Geniusz Apáczai Diploma-díjas iskolaigazgató, és Bodnárné Gáll Katalin ECHA-diplomás tehetségfejlesztő pedagógus beszélt az Tiszavasvári Általános Iskolában folyó szakmai munkáról, és az intézményben működő komplex tehetséggondozó programról.

A Tiszavasvári Általános Iskolában több évtizedes múltra visszatekintő, nagy hagyományokkal rendelkező tehetséggondozó munka folyik. A 2012 szeptemberében bevezetett komplex tehetséggondozó program alappillére, hogy a diákok már első osztálytól kezdve az érdeklődési körüknek megfelelően megválaszthatják azokat a tantárgyakat, szakterületeket, amiből plusz órákat kapnak. **Alsó tagozatban ún. keresőprogramokat kínál az intézmény programja a gyerekek számára** idegen nyelvből, informatikából, testnevelésből, és művészeti területeken. A délelőtti tanórai tevékenységek mellé szervesen kapcsolódó délutáni foglalkozások célja az érdeklődés felkeltése, a gazdagítás. Hetente egy-egy plusz órában magyar nyelv és

irodalomból, illetve matematikából is tehetséggondozó műhelyfoglalkozásokon vesznek részt a komplex program alsó osztályai.

A komplex tehetséggondozó programba történő beválogatás 4. osztály

végén kezdődik el. A Debreceni Egyetem Pedagógiai Pszichológiai Tanszékének segítségével megtörténik a gyerekek komplex pszichológiai, szakmai vizsgálata. A beválogatás során az iskola belső ellenőrzési-értékelési módszereit is hatékonyan használja fel az azonosításhoz. (DIFER teszt, a tantárgyi mérések, a személyiségtesztek eredményei.)

Segíti a tehetségek objektív azonosítását az alapozó program során begyűjtött, és elkészített rendszertár, a személyes portfólió. Befolyásoló tényező még a tanulók általános tanulmányi teljesítménye, tanórai teljesítménye, az osztályfőnök véleménye, valamint a gyermekek tanulmányi versenyben elért eredményei.

Komplex tehetséggondozó osztály ugyan még csak alsó tagozaton működik az intézményben, de a nyolc évfolyamra kidolgozott program elemei már két éve szintén működnek felső tagozaton is. A Debreceni Egyetem mérése alapján kiválogatott gyerekeknek matematikából, illetve magyar nyelv és irodalomból délelőtti sávós, tehetségcsoportos oktatást alkalmaznak a helyi tanterv szerinti óraszámában. A csoportok között biztosított az átjárás a szaktanárok véleménye alapján.

A program kiemelt részét képezi a délutáni gazdagító program a tehetségcsoportok számára magyar, és matematika tantárgyakból, amely szervesen kapcsolódik a délelőtti tanórához. Személyiségfejlesztő foglalkozásokon is lehetőségük nyílik a gyerekeknek részt venni. Főbb területek, melyekre a személyiségfejlesztés épül: önismeret, társas kapcsolatok, kommunikáció, tanulási stratégiák, konfliktuskezelés, pályorientáció.

A tanulmányi versenyen való részvétel jó mutatója lehet a tehetségességnek, a komplex tehetséggondozó programba való beválogatás egyik eleme. Kellő figyelmet fordítva támogatja az iskola tanítványa-

Magyar Tehetséggondozó Társaság

(alakult: 1989-ben)
4010 Debreceni Egyetem,
Debrecen 10., Pf. 28

Elnök: Balogh László
Örökös tiszteletbeli elnök:

Czeizel Endre
Alelnökök:
Herskovits Mária
Polonkai Mária
Sarka Ferenc

Titkár: Szénási Istvánné
Ügyvivő: Bohdaneczky Lászlóné

Az elnökség tagjai:

Balogh László, Herskovits Mária,
Polonkai Mária, Sarka Ferenc,
Szénási Istvánné, Bohdaneczky Lászlóné
(Állandó meghívott: Százdí Antal)

Felügyelőbizottság:

Tóth Tamás (elnök)
Pappné Gyulai Katalin
Gönczi Sándor
Szakáll Istvánné

Szekciók és vezetők:

Tanítói szekció: Némethé Dávid Irén
Felsőoktatási szekció: Bodnár Gabriella
Szakértői szekció: Heimann Ilona
Kémiai és környezetvédelmi szekció:
Török Istvánné
Óvodai szekció: Szilágyi Ildikó
Nyugat-dunántúli szekció:
Mentler Marianna
Művészeti szekció: Berta József
Gyermekvédelmi szekció:
Kollmann J. György
Kelet-magyarországi szekció:
Nagy Kálmán
Versenyszervezési szekció:
Vasné Dömötör Rozália

TEHETSÉG

A Magyar Tehetséggondozó Társaság
időszakos kiadványa.

Szerkesztőbizottság:
Heimann Ilona, Mező Ferenc,
Százdí Antal, Tóth László
Felelős szerkesztő: Százdí Antal
Rovatvezető: Dalnoki Ágnes
Címlapfotó: Temesvári Ildikó
Írásokat lemezen vagy e-mailen várunk:
mttتهetség@freemail.hu
ISSN 126-8084
Korábbi lapszámok elérhetők:
www.mateh.hu

Kiadja az Apáczai Kiadó Kft.
Celldömölk, Széchenyi u. 18.
Telefon: 95/525-000; fax: 95/525-014
E-mail: apaczaikiado@apaczai.hu
Internet: www.apaczai.hu

Megjelenik évente négyszer.
Előfizethető a Kiadó címen.
Előfizetési díj: 1000 Ft.

it, akik szívesen vállalkoznak, és érnek el rangos eredményeket a házi, térségi, megyei és országos versenyeken.

A tehetséggondozó programban nagy figyelmet fordít az iskola a szabadidő hasznos eltöltésére is. A diákönkormányzattal, a partnerintézményekkel együtt lazító programok sokaságát kínálják gyerekeknek a feltöltődéshez, pihenéshez.

A konferencia második napján bemutakozott az iskola néhány tehetséges, hazai és nemzetközi sikereket elért volt tanítványa is: ifj. Ráduly Zsolt „Az összejt-és idegsejt kutató palánta”, Mezei Tibor „A MASAT-1, az első teljesen magyar építésű műhold egyik megalkotója”, Borbély Ádám „Az MKB Veszprém kézilabdázója” és Pethe Miklós, „Aranyarkantyús néptáncos és táncpedagógus”. Meséltek általános iskolás „gyökereikről”, eddig elért eredményeikről, valamint jövőbeli céljaikról.

Szombaton az intézmény bemutatta módszereit, szakmai tapasztalatait, értékeit a *TehetségPONT jó nekem* elnevezésű műhelyfoglalkozásai során. Vendégeink bepillantást nyertek az iskolában folyó aktív munkába: az alsó tagozatos munkaközösség tehetséggondozó programjait Halászné Vári Ildikó, Kovácsné Klicsu Katalin és Nagyné Nyilas Ildikó mutatta be. Az idegen nyelvi munkaközösség játékos angol óráját Kasnyóczy Sándorné, Katie Jessica Chisholm, és Szabó András tartották. A már 5. és 6.

osztályban működő tehetséggondozó foglalkozásokba Fülöp Irén, Bunda Józsefné, Nagyné Lakatos Éva engedtek bepillantást. A konferencia résztvevői Ráduly Zsolt előadásában megismerkedhettek az intézmény mérési-értékelési rendszerével. Iskolánk a Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskolával kiváló szakmai együttműködése van. Az ott folyó művészeti oktatás módszereit Demarcsek Zsuzsanna, Antal István és Rozman Béla mutatta be.

A konferenciát dr. Balogh László a Magyar Tehetséggondozó Társaság elnöke zárta, megköszönve az iskola minden dolgozójának áldozatos munkáját, a konferencia megszervezését, megrendezését és a vendégszeretetet.

Az előző lapszámban

egy rajz mellől lemaradt az alkotó neve. Az 1. szám 5. oldalán v. Dékány Ágoston cikkének illusztrációját egy ifjú és tehetséges alkotó készítette, név szerint Temesvári István. Ez a név hiányzott a kifejező erejű sapkás fiatal képe alól, így utólag, elnézést kérve közöljük azt, bizakodva, hogy a reményekre jogosító rajzoló nem hagyott fel művészi munkálkodásával.

Kossuth-díjat Török Ádámnak!

Czapp József

Hónapok óta fut egy felhívás, az egyik legnagyobb internetes közösségi megosztón, miszerint várják a csatlakozást ahhoz a kezdeményezéshez, hogy Török Ádám a kiváló rock és blues énekes, fuvolista Kossuth-díjat kapjon. A díjazottak listáján látható rock zenészek, énekesek, mint az Illés együttes (2000), Presser Gábor (2006), Sztevanovity Zorán (2006), az Omega együttes (2013), és a kiváló Kovács Kati körében helye lenne az évtizedek óta élvonalbeli zenésznek, énekesnek, a határainkon túl is elismert művésznek, Török Ádámnak.

Az idén 66 éves Ádámtól és az általa alapított és vezetett Mini együttestől a hatvanas évek végén és a hetvenes évek elején olyan zenei "csemegéket" kaptunk, amelyek átsegítettek bennünket a korszakra jellemző nehéz helyzeteken. Koncertjeiken szabadnak éreztük magunkat. Egyedi hangzású, harmónia gazdag, kulturált zenéjük a nyugodt gondtalanság élményét adta a rendszeres korlátai között szorongó ifjúságnak. A Tabánban, a Budai Ifjúsági Parkban, a Bem rakparton, és megannyi koncerthelyszínen, megcsapott minket Woodstock szele és szelleme. Ma újra hallhatjuk a Gözhajót, vagy a Keresztes lovagot, a Délelőttöt, és nagyon sok, azóta már örökzöldé vált Mini dalt, mert ugye Kell a barátság és add tovább. Meg is tettük, hiszen ha ma megjelenünk egy Mini koncerten, akkor nagyon sok barátal találkozunk, még ha a hétköznapi életben, földrajzilag messze is kerültünk egymástól. Barátságok és szerelmek szövődtek, házasságok kötődtek, gyermekek születtek, köszönhetően ezeknek, a koncerteknek.

Emlékeimben kutatva, a hetvenes évek világa elevenedik fel a legjobban. Akkor még általában hat órákor kezdődtek a bulik, amelyek 10 óráig tartottak, és így a szüleim által megszabott időre, azaz tizenegy órára haza is értem. Ezen ne csodálkozzanak a kedves olvasók, hiszen tizenhat éves voltam és a világ is más volt. Talán 1970-ben voltak olyan vasárnapok, amikor is egy napon, Török Ádám és Radics Béla jóvoltából láthattam a Minit és a Tűzkerék együttest. Diák voltam, így pénzem nem nagyon volt, de mindig fel voltam írva, az úgynevezett zenész listára. Korábban úgy volt, hogy Török Ádám lesz a Sakk-Matt énekes, de valamin a Bélával összekülönböztek és akkor alapította meg az örökéletű Mini zenekarát. Talán jobb is így, mert általa megszerettük a fuvolát, amely azt követően a jazz-rock zenekarokban rendszeresen felhangzott. Addig nehéz volt elképzelni, hogy szőlőgitar nélkül létezhet zenekar. Persze a Mini első felállásában, még ott volt Závodi János, de később már a saját dalok többsége, főleg Papp Gyula érkezésével, már Hammond orgonára, fuvolára, dobra és basszusgitárra íródtak. Az Ős Mini olyan saját dalokat játszott, amelyek még külföldi jazz körökben is megállták a helyüket. Az Este a székelyeknél meg egy zseniális Bartók feldolgozás, amit az örökösök nem engedtek feltenni egyetlen egy Mini lemezre sem. Nagy kár érte, mert Bartók Béla kiváló szerzeményét, a fiatalok így jobban megismerték volna. Persze Ádám nem arról híres, hogy belenyugszik valamibe. Más néven – Éjféle találkozás Béla bácsival, a

csíki havasok alatt 1939/1993 június 29-én - csak feltette a jubileumi koncertlemezükre, amelyet a jelzett időpontban Pakson, egy zártkörű főpróba alkalmából vettek fel.

Hegedűs István barátom, a kiváló rock szakíró így emlékszik vissza, azokra a hetvenes évekre: „1972 őszén baráti társaságunk egyik lánytagja a Bem rakpart 6-ba invitált, ahol vasárnaponként a Mini együttes játszott. A klubkoncert este 6 órákor kezdődött, de délután 3-kor a villamossín mentén már elképesztő hosszúságú sorban álldogáltak a srácok és a lányok. A fiatal, csinos hölgyet egyébként gyengéd szálak fűzték Török Ádámmal, amit ki is használtunk. A kigyózó sor mellett elhaladva megcéloztuk az udvari hátsó bejáratot, ahol Ádám az egész csapatot beengedte. Diákok lévén e gesztus kifejezetten jó hatást gyakorolt pénztárcánkra. Attól kezdve minden vasárnap ott ültünk a klubterem fényesre lakkozott tölgyepadlóján, áhítattal csüngve a négy zenészen, akik valami egészen új szint hoztak a magyar zenei életbe, és persze a mi életünkbe is. Akkoriban teljességgel szokatlan volt az a világlátás, szemlélet, milió, amely a Bem rakparton, hétről-hétre tanyát vert. Ott hallottuk először a Bartók feldolgozást, a Gözhajót és a többi, azóta emblematikussá vált Mini örökzöldet. Sokáig figyelemmel kísértem Török Ádám zenei törekvéseit. Az addig megjelent két bakelit LP polcom legkedvesebb darabjaként járult hozzá több száz darabos gyűjteményemhez, aztán a nyolcvanas évek közepére, a zenei élet átrendeződésével Ádám fénykora is leáldozott. Nostalgiaiból le-lejárrogattam a Mini klubba, ahol elkecserepedve tapasztaltam, hogy egyik kedvenc muzikusom a legendás fuvolát keverőpultra „cserélte”. Fiatal, feltörekvő bandáknak tologatta a keverő pótmétereit. De a klubhoz akkor sem lett hűtlen. Valahogy nem tudott meglenni nélküle, hiányzott neki a jól ismert atmoszféra.

A 90-es évek elején aztán ismét megérintette a siker szele, mert a „Rabbocskákkal”, ha nem is éteri magasságokba, de sikerült újra felemelkednie. Ádám 50 éves születésnapjára (egyben 30 éves zenész pályafutásának jubileumára) megajándékozta saját magát a Mini együttesel. Ekkor különböző sajtótájékoztatókon hozott össze minket a

Sors, beszélgettünk, azt hiszem, az arcomat is megjegyezte már. A Rockinform munkatársaként többször készítettem vele interjút; csendes szerénysége, vidámsága újra és újra lenyűgözött.

2005-ben aztán eljött a nap, hogy kapcsolatunk - akár a Tanú című filmben a „helyzet” - fokozódjék. Czapp Józsi barátommal nyakig benne voltunk a Radics Béla-megemlékező koncertek szervezésében, abban az esztendőben épp a Petőfi Csarnok színpadára álmodtuk meg a nagy eseményt. Ha akkor nincs Ádám, ma sem tudom, miként hoztuk volna tető alá, ezt a nagy körültekintést, és tapasztalatot igénylő projectet, amit Gyugyó művészeti vezetőként mindvégig a hátán cipelt. Nem állítom, hogy a munkakapcsolat felhőtlenül alakult, és nem voltak vitáink. Ám az együttműködésért cserébe profi szervezést, rengeteg hasznos tapasztalatot, tisztességet és becsületet nyertünk. És a mi a legfontosabb: a barátságot. Mert kell a barátság. A nélkül nagyon nehéz szívvel-lélekkel csinálni olyasmit, ami az emberek, a nagyérdemű érzelmeire hat. Mert ha nincs lélek, oda a hitelesség. Ezt is Ádámotól tanultuk – kimondatlanul. Nála amúgy sem volt szükség magyarázatokra, felesleges szavakra. Elég volt figyel-

ni őt és tanulni tőle. Neki mindegy, hogy teltházas stadion koncerten hozza lázba, stenkerbe a közönséget, vagy épp egy lepusztult pinceklubban három lézengő embernek fuvolázik és énekel. Egyébként tud ő dicsérimi is: ha valamit jól csinál, mindig akad egy-két elismerő szava.

2011-ben jött a gondolat, amikor a hajdani Mini dobos, Nemecek be-szállt a Tűzkerék xT zenekarba egy kis örömködére. Némi pálinka és vörösbőr együttes hatására a buli végén (lesz, ami lesz!), felhívtam Gyugyót. Volt vagy 1/2 12 (és nem délben!) – pedig ilyet nem szoktam csinálni. Fel is vette a telefont, mondom: össze kéne hozni az „ősöket” a Papp Gyuszival. Meg a Nagy Pistivel és a Nemecekkel. Mit szólsz hozzá? Ősszel már működött is a csapat, 40 év után, eredeti felállásban. Öröm volt nézni, ahogy az első visszatérő bulin a négy kiérdemesült zenész arcára kiült megilletődés, a boldogság és az egymás iránti kölcsönös tisztelet.

Öröm volt nézni, miként élvezték a közös muzsikálást. Azóta menedzserként segítem a munkájukat. És tart a barátság. Mert hogyan is szólt a legendás Mini-dal? Kell a barátság!”

Ezek csak egy kis szösszenetek Ádám életéből, mert zenész pályafutását még több könyvben is lehetetlen bemutatni. Ő annyit mindent adott a jazz-rock zenének, hogy nehéz még megköszönni is, mert az is egy folytatásos regény lenne. Ádámot megkértem, hogy magánéletéből adjon egy kis ízelítőt.

– *Miként Krúdyt, téged is legendák öveztek néhány évtizede. A nők és a konyha - újabban már csak ez utóbbi – voltak életed nagy élményei. Sokban hasonlítottál a nagy íróhoz. Igaz, nem pofoztál ki katonatiszteket a kávéházakból és nem szabdaltad össze őket párbajban, de te is daliás, jóképű, fess emberként arattad a casanovai sikereket. Sőt azt is*

túlszárnyalva, mert úgy hallottam ezernél is több hódítás fűződik a nevedhez, míg a hírhedt kalandor emlékirataiban száznál valamivel több hódítását tette közhírré.

- Ha már rákérdeztél, van benne valami. Abban az időben dívott a szexuális forradalom az egész világon. A zárt társadalmi viszonyokat jórészt ebben a formában tudtuk feledtetni. Emlékszem, mikor mentem haza a koncertekről, a lépcsőházban már vártak a szebbik nem jeles képviselői. Nekem azonban a zene volt az igazi terepem. Az ottani sikerek jelentik az igazi élményt, és nem csak nekem, hiszen sok fiatalnak tudunk máig ható élményt nyújtani a zenénkkel, a szövegekkel. Mostanra találtam meg az egyetlen kis aranyomat a Dórikát, akivel nagy boldogságban élünk. Fiatal koromban is kedveltem az ételeket, de az utolsó negyven évben lettem, még nagyobb gurmand. Nem titok, hogy a magyar konyha nagy szerelmese vagyok. A zászlóshajó nálam a körömpörkölt, de csúszik a töltött káposzta is, és még sorolhatnám.

– *Család, gyerekek?*

– Őt fiam van, a szélrózsa minden irányában. A legidősebb negyvenöt, a legkisebb harminckét éves. Dani a kedvencem. Világhírű sportoló, K-1 világbajnok és kétszeres Európa bajnok. Kyokushin karatéban is kétszer kapott Európa bajnokságon aranyérmet.

– *Meddig akarsz, és meddig bírsz még a színpadon állni, mert a közönségnek szüksége van rád?*

– Meddig csinálom? Ameddig jól játszom. Amióta van internet, minden évben többször is megnézem, elemzem a rólunk készült felvételeket. Ha úgy látom, hogy már nem megy, akkor megszűnne elhajtóm a fuvolát. Szervezni és producerkedni életem végéig fogok. Mint most is, amikor megnyitottam az Old Budát, ahol az öreg rockerek és blues zenészek mellett, lehetőséget adok fiatal tehetségeknek is.

Ezt már én teszem hozzá, hogy itt a remélhetően leendő Kossuth díjas, kiélhető nemcsak a zenélés örömeit, hanem a magyar konyha kivételes ízeit is. Persze azért a külföldi konyhaművészetet sem veti meg. Ádi bácsi arra is büszke, hogy így hatvanöt év felett, nem csak ingyen buszozik és vonatozik, hanem még olyan magas zenei színvonalon játszik, hogy Svájcba, Ausztriába, Kanadába és az Amerikai Egyesült Államokba is hívják koncertezni. Mi pedig reá vagyunk büszkék!

Szegregáció kontra integráció

Zombory Zoltán

A hivatalosan támogatott állásfoglalás jó ideje az integráció. A szegregáció elítélendőnek minősül. Holott hol erre, hol arra lenne szükség, esetenként változóan. Szép az integráció eszméje, de a felnőtt társadalomban is vannak, akik nem illeszkednek be. A cél persze a javítás, a visszailleszkedés elérése, de ez nem mindig sikerül, vannak visszaesők is. Harminc éven át tanítottam. Tapasztalataim alapján rendkívül károsnak találok az integráció egyoldalú erőltetését. A gyenge képességű, illetve nehezen kezelhető tanulók visszavetik a többség tanulmányi előrehaladását, ami etikailag is károsak. Persze vannak, akikkel elérhető a beilleszkedés. De súlyosabb esetekben kívánatos a többség és a tehetségesek érdekében a

visszahúzókkal a külön, szegregált módon való foglalkozás, más módszerekkel, felemelésük és éppen reménybeli, jövőbeli integrálódásuk céljából, külön osztályban, netán külön iskolában. Ugyanígy a kiváloak, a tehetségesek elkülönítése is kívánatos, hogy megszabaduljanak az átlagos többség visszahúzó hatásától is, igazi kibontakozásuk érdekében. Természetesen az átjárhatóság biztosítása is szükséges, ha az harmonikusan megoldható. Ebben az esetben valószínűleg meg az eszményi integráció.

*A szerző ny. magyar-rajz szakos tanár,
két évtizedig vezette Budapest XXI. kerületének
vizuális munkaközösségét*

Mit adott nekem az Arany János Tehetséggondozó Program?

„Ön felvételt nyert Egerbe, a Szilágyi Erzsébet Gimnázium Arany János Tehetséggondozó Programjába”. Ez volt a lényege annak a levélnek, amellyel az egész történet elkezdődött. Egy nyolcadik osztályos ezt még nem nagyon fogta fel, de már akkor éreztem, hogy ez a pár év nagy lehetőségeket kínál majd.

De kezdjük az elején. Értesültünk arról, hogy egy ismerkedő kirándulás lesz Zánkán, ahol játékos tevékenységek segítségével, és egyéb jó programokkal köthettük meg életünk legfontosabb barátságait. Ezt azért mondom így, mert úgy hallottam, hogy a gimnáziumi barátságok a leglényegesebbek egy fiatal életében. És ez igaz is. A Zánkán töltött napok segítettek abban, hogy megtanuljam, hogy hogyan kell idegen emberekkel viselkedni, ismerkedni. Én Sirokban lakom, és itt is nőttem fel, ahol mindenki ismer mindenkit. Ezért volt számomra újdonság, hogy is-

meretlen emberekkel találkozom. Mikorra szeptemberben elkezdődött a tanítási idő, akkorra már mindenki ismert mindenkit, és sok más dolog mellett ez is előny volt a mi javunkra. Mindannyian tudtuk, hogy az a cím, hogy „Aranyosok” sokat jelent és most nem arra célok, hogy jobbak lettünk volna, mint mások. Annyi a különbség, hogy bizonyos dolgokban engedményt kaptunk. Mikor kézhez vettük az értesítést, hogy mégis miről szól ez a program, láthattuk, hogy milyen szabályokat foglal magában. Az egyik legfontosabb, hogy kötelező kollégiumban lakni, akkor is, ha csak 10 km-re lakunk a várostól. Személy szerint ennek örültem, mert legalább egy kis önállósodást tanulhattam., de a lányok nagy részének ez nem mindig tetszett. Az is furcsa volt, hogy öt osztályos volt a program, mivel volt egy előkészítő, „nulladik” osztály is. Ekkor nagy óraszámokban tanult az angol nyelvet, aminek akkor

még nem láttam a hasznát. Persze ez később változott.

Mivel hátrányos helyzetű diákokról volt szó, nagyon fontos megemlítenem, hogy miben kaptunk segítséget. Az önkormányzatok havi rendszerességgel folyosítandó ösztöndíjat adtak, mely 5.000 Ft-ot jelentett. Mondanom sem kell, hogy mennyire örültünk ennek. Emellett lehetőségünk volt ingyen középfokú nyelvvizsgát tenni, ECDL bizonyítványt szereznünk, és a „B” kategóriás jogosítványt is lerakhattuk. Nem nagyon szeretek az anyagiakról beszélni, de ha ezt összeszámoljuk, akkor körülbelül 200.000 Ft-nyi terhet vettek le a szüleink válláról. Szerintem nem én vagyok az egyetlen, aki a program nélkül nem nagyon jutott volna ki külföldre. Voltunk Erdélyben, Szlovákiában, Lengyelországban elmentünk Auswitz-ba, és itthon is bejártuk az országot. Volt néhány óra, mely csak nekünk volt oktatva a kollégiumban, estén-

ként. Az Önismeret, a Készségfejlesztés, és a Tanulásmódszertan segítettek a személyiségünk megismerésében, önmagunk képzésében.

Fel lehet tenni a kérdést, hogy ennek mi köze van a tehetségnek? A kollégium, mint második otthonunk, rengeteg szakkört indított. A kézműveskedésen és a festészetten át, a zenére orientált fiatalok is lehetőséget kaptak képességeik fejlesztésére. Az alagsorban kialakítottak egy próbatermet, ahová egy komplett zenekari felszerelést is vettek. Itt alakult meg az első zenekarom is, melyet ennek köszönhetünk, hiszen akkor még nem na-

gyon lett volna pénzünk saját hangszerekre.

A tanítás egyébként ugyanúgy zajlott, mint a többi évfolyamon. Az iskolán belül is sok barátra tettünk szert, de sajnos voltak olyanok, akik nem kedveltek bennünket. Hogy miért? Mert mi „ingyen kapunk mindent, és az ő pénzükből élünk”. Kérem szépen ez ostobaság és ezt kellene nekik is megérteni. A program állami költségvetésből van fenntartva, vagy pedig pályázatok révén jut pénzhez. Nagyon sok ismerősöm bánta meg, hogy nem ide jelentkeztek, hisz nekik is érdekük például egy nyelvvizsgát letenni, mert anélkül nem kapunk

diplomát. Jelenleg a Szent István Egyetem jászberényi karának hallgatójaként már nem kell ezzel foglalkoznom, és ez nagyon megnyugtató. A szakkolgozatomat is a tehetséggondozásról írom majd, és ebben is segített, hisz lett egy kis tapasztalatom.

Többen kérdezték már, hogy ajánlanám-e ezt a programot másoknak? A válasz erre mindig a következő: Ha 15 év múlva a gyermekem ballagó általános iskolásként a tanácsomat kéri, és lesz még ez a program, akkor mindennél jobban szeretném, hogy ide jelentkezzen.

Suha Tamás

Egy hang

A 70 esztendőös Kecskés Sándor több színház énekeseként, filmek szereplőjeként vált ismertté. Pályája csúcsát a Magyar Állami Operaház magánénekesi státusa jelenti, ahol több szerepben mutatkozott be az elmúlt évtizedekben. A váchartyáni születésű tenort nem csak kivételes hangja, hanem megnyerő személyisége, humora is közkedveltette tette a közönség és a művészársak körében. Pályája a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában indult, majd a pécsi Nemzeti Színház, a debreceni Csokonai Színház következett. Az Operaházban a 80-as években vendégként lépett fel, a Bánk bán Ottójaként. Tehetsége elsősorban a karakter szerepekben érvényesült, de a Hazám, hazám kezdetű dal – amit a másfél évtizede elhunyt Simándy József feledhetetlenül énekelt – Kecskés művész úr szárnyaló orgánumán manapság is elvarázsolja a hallgatókat. Sok szerepben láthattuk az Operaházban és manapság is sokszor találkozhatunk vele különböző rendezvények alkalmi fellépőjeként, ahol végül mindig elhangzik az elmaradhatatlan és szenvedéllyel előadott dal a hazáról. Fellépése előtt váltottam vele néhány mondatot.

– *Mit kell tudnunk a családonról, szüleidről?*

– Váchartyánban születtem, elég régen, noha az évek súlyát nem nagyon érzem. Isten után apámnak köszönhetem az életemet, a kedélyemet, és az énekhangomat. Apám nálam mindig pienesztálon volt, ezért nem is szeretem, ha Sanyinak szólítanak, mint őt, mert ez a becenév csak őt illetheti meg. Én Sándor va-

gyok és így is hívtak mindig. Drága anyámnak is szép hangja volt, nem véletlen tehát, hogy az énekesi pályára vetődtem. Bátyám kántortanító volt, vagyis neki is az éneklés lett a kenyeré, de a hittan tanár húgom is szépen énekel. Látható, hogy hitben élő család a miénk, gyermekként sokat ministráltam, és később felléptem egyházi rendezvényeken, templomokban is.

– *Gondolom nem sokáig kellett várni arra, hogy felfigyeljenek az iskolában a hangodra.*

– Valóban már kisiskolás koromban felfedezték a tanárim, hogy az átlagnál jobb hangom van. Sokat szerepeltettek zenés játékokban és különféle szerepekben is kaptam lehetőséget az éneklésre. Kezdetben persze szoprán voltam, később természetesen mélyült a hangom, de az egész ifjúkoromat és a felnőttkoromat végig énekeltem, akárcsak az országot. Énektanárnőm – aki Kodály tanítvány volt – nagyon figyelt rám, sokat segített, nem engedte, hogy elkallódjak, hogy más irányt vegyen a sorsom, mint az énekesi pálya. Gyerekként Pécelen nevelkedtem, ahol a Szemere Pál Általános Iskolában nagyon jó volt a zenei élet, kiváló énekkarunk volt. A község római katolikus templomában Bakonyi Árpád karnagy – máig emlékszem rá – igazi zenei kultuszt teremtett, a templom énekkara máig működik, és akkor is, most is csodálatos egyházzenei műveket

adnak elő. Egyébként hatodikos voltam, amikor megnyertem egy Gödöllőn rendezett énekversenyt. Énektanárom, Zalatnay Ernőné – Edit néni - még most is él, és szívesen emlékszem vissza rá.

– *Az iskolai évek után következett az énekesi pálya.*

– A Néphadsereg Művész Együttes énekkarába kerültem 1967-ben, a tenor szólamba. Ezzel megkezdődött a hivatásos énekesi pályám. Aztán 1974-ben Breitner Tamás felvett a pécsi Nemzeti Színház opera társulatába. Innen számolom magánénekesi tevékenységem.

– *Mindig népszerű voltál nem csak a színpadon, hanem a civil életben is. Manapság sokszor fellépsz például kiállítás megnyitáson és egyéb eseményeken.*

– Befogadtak a színházak. Ami azt illeti nem csak a művészek, de a műszaki szakik is kedveltek. Az énekes kollegáim láthatták bennem a figyelmességet, udvariasságot és talán a hozzáértést is. Fiatalon, már a második évad előtt eljátszhattam Mozart: Don Giovanni-jának tenor főszerepét, Don Ottaviot. Ez a szokatlan kezdet volt. A karmesterek, kollegáim, és nem utolsósorban a nézők, operakedvelők bizalma kíséri pályafutásomat mind a mai napig. Hálás vagyok nekik, és mindenkinek, aki örömmel hallgatja énekemet bárhol, ahol erre lehetőségem nyílik. Ahova hívnak, elmegyek. Számomra mindig is az ének volt a fontos, és nem a helyszín.

(százdí)

„Míg megnövök” Kiemelkedően Közhasznú Alapítvány a kisiskolások képességfejlesztéséért

Vasváry Zoltánné

Az alapítványunk, mint akkreditált kiváló tehetségpont megalakulása óta nagy gondot fordít a szárnyaló (tehetséges) gyerekekkel való foglalkozásra. Ugyanakkor kiemelt figyelmet fordítunk a lemaradó gyerekek egy közösségben történő fejlesztésére is.

A különböző programjaink olyan terepet biztosítanak a gyerekek számára, hogy az eltérő kultúrájú, intellektuális képességű gyerekek is játszani tudnak egymással, miközben valódi tanulást, ismeretszerzést, problémamegoldást végeznek, fejlődnek alapképességeik, személyiségjegyeik.

Programjainkat a mai szakmai, pedagógia és pszichológiai követelményeknek megfelelően igyekszünk összeállítani, amely egyúttal magában rejtí a legjobb játékok kellékeit, többek között a titkot, a kihívást és az alkotó örömet egyaránt. Változatos témái a gyerekek ismeretszerzéséhez nélkülözhetetlen motivációs erővel bírnak, és eltérő alapképességeket mozgósítanak.

A különböző típusú és nehézségű feladatok, problémamegoldások lehetővé teszik, hogy más-más érdeklődésű és képességű gyerekek is sikerélményhez jussanak.

A programjaink sokszínűsége, többretegűsége alkalmasak a differenciálásra, a különböző tantárgyak integrálására, amelyek így válnak a korszerű pedagógiai törekvések alapköveivé.

Az alapítvány megalakulásakor célul tűzte ki a kisiskolások képességének kibontakoztatását, tehetségekkel való intenzív foglalkozást, a tanulók személyiségének fejleszté-

sét, illetve bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkózását, esélyeinek javítását.

Elő kívánjuk segíteni, hogy a kisiskolások:

- gondolkodásmódja fejlődjön, pozitív irányba változzon a természethez, a környezethez való viszonya, a fenntartható és az elvárható biztonság igényeinek megfelelően formálódjék,
- a magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárrá,
- azon képességeinek fejlesztését, amelyek segítségével felkészülhetnek az önálló ismeretszerzésre,
- rávezetni, megtapasztaltatni és elérni, hogy a tanulás az ismeretek megszerzése örömet, szabadságot, szellemi élményt jelentsen a gyerekeknek,
- közösségi szervezéssel, „vasárnapi iskolával”, tehetséggondozó táborok szervezésével, vagy működésének támogatásával hozzájárulni, hogy olyan autonóm személyiségek váljanak, akik képesek feladataik maradéktalan teljesítésére, miközben önmagukkal belső harmóniában, környezetükkel lelki egyensúlyban élnek.

Támogatjuk a pedagógusok munkáját, hogy tanítványaikkal részt vehessenek levelező vagy internetes tanulmányi versenyein, ezzel a tehetséggondozást, a kisiskolások kompetencia alapú tudásának fejlesztését is segítjük.

Keressük azokat a pályázati lehetőségeket, támogatókat annak érdekében, hogy a tanulók lehető leg szélesebb köre részt tudjon venni

versenyein, és ott sikereket érjen/érhessen el.

Nevelési elveink: Annak tudatában, hogy minden gyermek egyéni és egyedi, különös önálló személyiség, minden gyermek egyéni bánásmódot, saját fejlődési ütemének megfelelő differenciált fejlesztést igényel, mely minden érte tevékenykedő felnőtt számára kötelező érvényű.

Hisszük, hogy csak a nyugodt, derűs, szeretetteljes, légkörben felnevelhető gyermekből válik boldog, kiegyensúlyozott, másokat megértő, nyitott, segítőkész, aktív és kreatív ember.

Feladatunknak és egyben kötelességünknek tekintjük, hogy az együtt töltött idő minden pillanatában érezze minden gyermek, hogy érdeklődésének megfelelően tevékenykedhet úgy, hogy tevékenykedése a legnagyobb örömet okozza saját maga és környezete számára.

Programjaink jellemzői:

- Változatosak, újszerűek, folyamatosan egy tevékenységi körhöz kapcsolódóak, de egyben egyediek is.
- A pedagógusaink a részmozzanatokat és az eredményeket folyamatosan nyomon követik, motiválják, értékelik, jutalmazzák a gyerekeket.
- Minél több család mozgósítását célozzuk meg.
- Programjaink összeállítása szakszerű, rugalmas, melynek összeállításában a Nyíregyházi Főiskola szakemberei nyújtanak segítséget.
- Erősítik az intézményi kapcsolatokat, fokozzák azok nyitottságát, segítik a tapasztalatszer-

zést.

- A tevékenységi kör bővítésénél maximálisan figyelembe veszik a résztvevők érdeklődési körét.
- Magukban hordozzák a továbblépés lehetőségét, szükségességét.
- Szakmailag, módszertanilag elismertek, helyileg és országosan támogatottak.

Programjainkkal az alábbiakban járulunk hozzá a gyerekek tehetséggondozásához:

- Inspirálják a cselekvésben megnyilvánuló gondolkodási műveleteket, amivel hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyerekek eljussanak az absztrakt műveletek és összefüggések megértéséhez.
- Sokszínű tevékenység közben a gyermeknek gyakran kell kapcsolnia a különböző csatornákról - pl. látás, mozgás, stb. - s ezzel nagyfokú rugalmasságra ösztönözik őket.
- Munkamódra, feladatmegoldó stratégiára tanítják a gyermeket, melynek középpontjában a problémamegoldás áll.
- A feladatok választhatóságának biztosításával hozzájárulnak a gyermek igény szintjének fejlesztéséhez.
- Páros és csoportmunka alkalmazásával eszközt nyújtanak a kooperatív képességek fejlesztéséhez.
- A foglalkozások középpontját jelentő játék megteremtí az értelmi és társas-érzelmi fejlődés-fejlesztés egységét, miközben a belső motivációra épít.

Módszereink: Annak tudatában, hogy a nevelésben a leghatékonyabb módszer a személyes példamutatás, ezért szemléleti-módszertani segítséget igyekszünk adni a családoknak abban, hogy hogyan gazdagíthatják, mélyíthetik a gyermek és természeti-társadalmi környezetük kapcsolatát, hogyan erő-

síthetik a pozitív attitűdöket.

Tevékenységeink: Alap a résztvevő gyermekek kulcskompetenciáinak fejlesztése kreatív és támogató közegben. Az alapítvány megalakulása óta folyamatosan szervez kompetenciafejlesztő színvonalas programokat, versenyeket, mesterkurzusokat és táborokat, melyek helyszíne a festői Nyíregyháza - Sóstófürdő, ahol a központi épület, ebédlő, betegszoba, 2 db apartman mellett 12 db 12 négyzetméteres 6-8 fős faház áll rendelkezésünkre, mely gyerek bentlakására alkalmas. A résztvevő gyerekek az ország minden pontjáról érkeznek.

Versenyeink:

Matekguru Kárpát-medencei Matematikai Csapatverseny:

A tehetségfejlesztés, versenyzés során azt tekintjük a legfontosabb feladatunknak, hogy élet közelbe tudjuk hozni az elvont matematikai ismereteket. A matematikai logika más tartalmi területeken való felhasználásával, eredményesen tudjuk fejleszteni a tanulóink problémaazonosító és - megoldó képességeit, és fel tudják használni a matematika eszköztárát a legkülönbözőbb hétköznapi jelenségek modellezésére.

A versenyt az általános iskolák 2-8. osztályai részére hirdetjük meg. A vetélkedőre évfolyamonként négyfős csapatok jelentkezését várjuk. A verseny két levelező fordulót, egy területi (élő) fordulót tartalmaz és egy DÖNTŐT. A csapatok fordulónként 10 írásbeli feladatot oldanak meg. Évfolyamonként a legjobb 10 csapat kerül - + 1-1 határon túli - a döntőbe.

„Ragadj tollat”! Kárpát-medencei Versíró Pályázat:

Célja: A már meglévő intellektuális képességek, (fejlett anyanyelvi képességek), speciális képességek (előadói tehetség, színészi képes-

ség, műértői, kritikai, írói, képesség) valamit a kreativitás (ötletgazdaság, merészség, problémahelyzetekben új megoldások találása) és a feladat iránti elkötelezettség további fejlesztése. A résztvevők általános iskoláskorúak. (1-8. évfolyam) 6/7 – 14/15 év ill. más iskolatípusok ennek megfelelő évfolyamú magyarországi és határainkon túli magyar tanulók.)

A Mesterkurzusokon találkozhatnak a gyermekek költőkkel, akik arról beszélgetnek a kis versírókkal, hogyan születik a vers; színészekkel, akik a versmondásról, előadásról, a színpadra kiállásról szólnak, adnak hasznos tanácsokat. Verseket is elemeznek, értelmeznek.

„Rigó Énekeljen!” Kárpát-medencei Környezetvédelmi Csapatverseny

Célunk annak tudatosítása, hogy az egyén és környezete szoros kölcsönhatásban van. Az ember és valamennyi élőlény a bioszféra részét képezi. Az élőlényekre nemcsak a környezeti tényezők és más élőlények hatnak, hanem maguk is hatást gyakorolnak környezetükre. Versenyünk a fenntartható fejlődés (ökológiai lábnyom) és az elvárható biztonság igényeinek megfelelően törekszik formálni a tanulók gondolkodásmódját, természethez való viszonyát. Megismerteti a gyerekeket az egészséges életmóddal, valamint a tudatos vásárlás fontosságával, segíti őket a környezettudatos magatartás kialakulásában.

A levelezős vetélkedőre négyfős csapatok jelentkezhetnek. A döntőt két levelező és egy területi forduló előzi meg. Az ezeken eredményesen szereplő csapatok közül évfolyamonként a legjobb tíz csapatnak biztosítunk lehetőséget a döntőn való részvétellel.

MIME Tehetségnap és Hetedhét Határ Matematika verseny

vfo-
kat.

vfo-
kat.

ára.
i te-

fel-

ény
yeni

zért

vitel
zel-

em-
olat

gőr-

nely

end-
be-

aink
és a

atá-

on?
arty

gyar
tá,
orló
inak
értő.

ZENIT 41 díjátadó – 2014

Ünnepi beszéd

Tisztelt Alelnök Úr! Tisztelt Államtitkár Asszony, Miniszteri Biztos Úr! Tisztelt Kiadó, Tisztelt Esztergályos Jenő tanár úr, ügyvezető igazgató úr, ügyvezető asszony, kedves pedagógus kollégák, kedves leendő pedagógus kollégák, tisztelt ünneplő Közönség!

Engem ért az a megtiszteltetés, hogy szorongásomon felülkerekedve, a „Zenit 41” Apáczai Diploma-díj kitüntetettjeinek nevében megfogalmazhassak néhány gondolatot. Könnyű-nehez feladat. Könnyű, mert köszönetet mondani tudni kell, nehéz, mert egy díj valakinek a tiszteletére alapított, és annak a neve, tevékenysége, szellemisége kötelez, és leköt.

A Zenit 41 Apáczai díj is ilyen. Valaki emlékére, valaki emlékéből, valaki emlékéért.

Van egy kiadó Magyarországon, aki nem csupán kiadó. Nem csupán kiadó a szó valódi értelmében, hanem szolgálattevő, aki odafigyeléssel van a szakmára, odafigyeléssel van a hivatásra, a pályán lévő és a pályára készülő pedagógusokra. Nem lenne kötelessége, hiszen vannak mások is, akiknek nem az. Nem lenne kötelessége, de feladata, küldetése, elhivatottsága, és lázadó alázata az a szolgálat, ami régen túlmutat azon a piaci szemléleten, amit a körülöttünk lévő világban megszokhattunk.

Család, nagy család, nagyon nagy család ez.

A fáradozás jutalmáról egy párányi történet jut eszembe, ami-ben egy öreg ember, akinek a földje egy dombtetőn volt, és naponta le kellett mennie a völgyben csörgedező patakhöz vízért, a szomjazó növényeinek. Egy gazdag turista látva fáradozását megsajnálta. Felkínálta, hogy ajándékoz neki egy szivattyút, amely megkíméli a mindennapi fáradtságtól. Az öreg udvariasan megköszönte a felkínált segítséget, de az ajánlatot elutasította ezekkel a szavakkal „Ha nem járnék minden nap vízért, akkor nem lenne időm az elmélkedésre.” *Zsolt 48,10*

Van-e időnk az elmélkedésre? Van-e időnk a hivatásunk megélésére? Van-e időnk a köszönetmondásra? Van-e időnk az Istennel való beszélgetésre? Van-e időnk az emberi kapcsolatok nélkülözhetetlenségről gondolkodni? Van-e időnk megélni az időnket?

A díjakat egy-egy ember kapja, de közösségek elismerése az. Munkatársaké, munkatársi összefogásoké, munkatársi vitáké, munkatársi örömeiké.

Egyszer egy „főnök” megkérdezett egy másik „főnököt”, hogy mekkora személyzet áll a rendelkezésére?

– Öt munkatársam van-mondta a megkérdezett.

Kollégája azt is tudni szeretne volna, hogy mi ezeknek a munkatársaknak a feladata.

– Hát, az egyik a titkárom, a másik a vendégeimmel törődik, a harmadik a ház körüli feladatok látja el, a negyedik a beszerzéseket végzi, az ötödik a pénzügyi dolgokat intézi. – És te, te mekkora személyzettel dolgozol? – érdeklődött kíváncsian.

– Hat emberem van. Hangzott a választ.

– Hat?! Ezen kicsit elcsodálkozott. És mit csinálnak?

– Ugyanazokat a feladatokat végzik, mint a te munkatársaid...

– És a hatodik?

– A hatodik? Ő a legnélkülözhetetlenebb.

– De hát miért?

– Ő egész nap mellettem van, mindenhova elkísér, és bármit mondok, bármit teszek, mindig csak ennyit mond: „csodálatos!” „csodálatos!” – Péld 15,3

Mindig kell valaki, aki azt mondja, hogy csodálatos, hogy jó, hogy kell, hogy szükséges, amit csinálunk.

„Ne legyen a napnak olyan órája, mikor azt kell mondanod: nincs, ki megfogná a kezem

Ne legyen a napnak olyan órája, mikor azt kell mondanod: nincs, ki félelemben bátorít

Ne legyen a napnak olyan órája, mikor azt kell mondanod: nincs, ki megvigasztal.

Ne legyen a napnak olyan órája, mikor azt kell mondanod: nincs, ki velem nevéssen

Nincs a napnak olyan órája, mikor karjába ne zárna az Úr!” MT 28,20

A Zenit 41 Apáczai Diploma 2014-ben díjazottai nevében köszönetet mondunk azoknak a családtagoknak, kik mellettünk állnak nap mint nap, azoknak a kollégáknak, szülőknek akik együtt húzzák velünk a szekeret –gyakran hegynek felfelé – nap mint nap, azoknak a gyermekeknek, akiknek a szavunkra fény csillan a szemében, és annak a kiadónak és alapítványnak, aki mindezt ismeri, és elismeri.

Hiteles szívet adjon nekünk az Úr! Köszönöm, köszönjük!

Bíró Gyula

A szerző a Gál Ferenc Főiskola Szarvasi Gyakorló Általános Iskola és Gyakorlóóvoda igazgatója – szaktanácsadó, vezető tanár, a szegedi Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Intézetének f. tanársegédje, a SZIE ABPK óraadója, gyakorlati képzésvezetője, a Debreceni Egyetem Neveléstudományi Intézetének szakvizsgás képzésének óraadója

*Minőségi
tankönyvekkel
a magyar oktatásért!*

AK
APÁCZAI KIADÓ

ZENIT 41 Apáczai Diploma-díj 2014

